

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyilttér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A gimnázium jubileuma.

Zombor, 1897. október 21.

(szf.) Legutóbb megirtuk már, hogy a zombori állami főgimnázium legközelebb megünnepeli 25. évi fennállásának jubileumát. A fényesnek és nagyszabásúnak ígérkező jubileumi ünnepségeket november hó 13-án tartják meg. Eddigi értesüléseink szerint délelőtt ünnepélyes matiné lesz a városháza nagytermében, este pedig a „Vadászkürt“-ben hangverseny, a melyen az ifjúságon kívül városunk közönségének több, a művészet egyik-másik ágát kultiváló tagja is részt vesz.

Igazán örvendünk, hogy főgimnáziumunk illustis tanári kara, az új igazgatóval az élén, az intézet jubileuma alkalmából tullepi az iskolai ünnepélyek szűk keretét s az ünnepségeibe belevonja a közönséget is. Helyes és okos gondolat volt több különböző okból.

Ha embernek, testületnek, egyesületnek, kulturintézménynek stb. joguk van ahhoz, hogy ünnepélyesen, a nagy nyilvánosság előtt jubiláljanak s ezzel mintegy tanúságot tegyenek létezésük, fennállásuk üdvösségéről, hasznosságáról és egyuttal példát nyújtsanak működésük ismertetésével, hogy miként kell szolgálni a közérdeket, úgy bizonyára első sorban az iskola érdemi meg kellő alkalommal a jubiláris ünnepeltetést. Az iskolák a nemzeteknek igen nehéz és ép oly áldásos munkát végző napszamosai. A kulturának s mindennemű haladásnak alapvető, hathatós eszközei. A szellemi fejlődésnek és közvetve az anyagi érdekek ok- és célszerű előmozdításának is erős támaszai. A modern civilizáció korszakában a nemzetek, a népek jóléte, az államok hatalma, ereje immár teljesen összeforrt a kultúra haladásával, a szellemi erő fejlődésével. A nyers erő háttérbe szorul s az államnak valódi ereje a szellemi erőben rejlik. Így jut az iskolának — a mai civilizált korszakban — valóságos államfentartó, népboldogító szerepe.

A modern államok kormányai szinte vetélkednek az iskolák tökéletesítésében s általában a közoktatásügy fejlesztésében. De nem elég csak a kormányok gondossága; egy állam csak úgy boldogulhat, ha a helyes kormányzat mellett a társadalom is megteszi a maga kötelességét.

Az iskola iránt szoros kötelessége a közönségnek a folytonos támogatás, az éber édeklődés, az elért eredmények méltánylása. Sajnos, hogy az összes kultur- és nem kultur-intézmények közül épen az iskola részeseült eddig a legcsekélyebb méltánylásban. Egy girhes ló futása szenzáció; pezsdül a közönség vére, lázban van mindenki. Az iskolák ünnepélyei, nyilvános vizsgái s ügyei csak fokhagynyi érdeklődést keltenek és pedig kizárólag csak azoknál, a kik egyik vagy másik fiúval valami konnexuban vannak.

A most elmondottakon kívül speciális okok is vannak, a melyek a zombori állami főgimnázium jubileumának jogosságát igazolják és a melyek megkövetelik, hogy a közönség minden rétege a saját ünnepévé is avassa a jubiláris napot.

A zombori főgimnázium immár negyedszázad óta szolgálja az országot s végzi az ifju nemzedék oktatásának és nevelésének áldásos, de nehéz munkáját. Ez alatt a 25 év alatt valóságos áldása volt a városnak s az egész környéknek. Nemcsak azért, mert lehetővé tette, hogy a szülők ne legyenek kénytelenek gyermekeiket tetemes kiadások árán messze a távolban neveltetni, hanem főleg azon okból, mivel a megalapítást követő pár évet, a kezdet küzdelemteljes éveit leszámítva, mindenkori hivatása magaslatán állott; kötelességét csendben, de annál nagyobb buzgósággal teljesítette. A közoktatásügyi rendszer szellemének megfelelőleg működése példás; középiskoláink között nem egynek oda állíthatjuk mintaképül.

A 25 év alatt több mint 2600 ifju nyert az intézetben oktatást; legnagyobb részt zombori és környékbeli fiúk. Érettségit 240-nél többen tettek, a kik közül legtöbben itt élnek köztünk és közeliinkben s a kik bizonyára most is hálásan emlékeznek meg arról az intézetről, a mely megadta nekik az élethez az utlevelet. Az intézet tehát városunk és a környék nem egy, jelenleg tekintélyes állást betöltő alakjának s e mellett az intelligens embereink legnagyobb részének nevelője volt. Ilyen körülmények között nem lehet közömbös előttünk a gimnáziumnak léte s munkásságának, hasznos szolgálatainak ünnepe.

Az általános oktatásügyi érdemeken kívül van a mi gimnáziumunknak még egy kiváló érdeme, a melyre büszke lehet s a melyet a nemzetiségi viszonyok folytán szerzett. Itt e vegyes nemzetiségű vidéken a magyar állameszmének hű öre, a hazafias érzésnek istápolója, terjesztője és gondozója volt. Az volt már az alapítás első éveiben is, dacára, hogy az oktatási nyelv eleinte szerb volt. A tanárok mindig át voltak hatva fontos missziójuk tudatától s éberségük, folytonos figyelmük, hazafias gondolkozásmodjuk megtörte a zsenge idegen ajku magyarok lelkében a hazafias érzelmeknek az utat.

Ma ismeretlen nálunk a nemzetiségi gyűlölet; békeességben, egymást tisztelettel halmozva élünk mindnyájan a közös haza boldogítására. Igazságtalanok volnánk, ha a viszonyok ilyen szerencsés átalakulásában fel nem ismernénk épen a helybeli gymnasiumnak kiváló érdemeit s az intézet eddigi, mintegy 45 tanárának hazafias szolgálatait.

Még ezek után is sok mindent lehetne elmondani úgy általános, mint speciális szempontból az iskolák s speciáliter a zombori főgimnázium javára. De mi nem kívánjuk folytatni. Hisz, aki minket meg akar érteni, az ugys meg ért, a ki pedig közönyös marad, annak hiába beszélünk reggeltől estig.

De befejezésül ismételjük, hogy kulturállam, kulturnép iskola nélkül nem létezhetik. Az iskola az alapja minden kulturának; a közoktatásügy elhanyagolása egyértelmű az ország hanyatlásával. Ez igazság! Szabad-e hát az iskolát negligálni? Nem! Köteles e a közönség tehát állandóan édeklődni az iskola iránt? Igen, s ha nem édeklődik, ha nem támogatja, úgy nem érdemi meg azt a fáradságot, a melyet az iskola mindnyájunkért kifejt.

Bár a mi társadalmi viszonyaink — mint a multkor említettük — nem a legegészségesebb, mégis reményeljük, hogy a közönség nem lesz hálátlan s a jubiláris ünnepélyen mindenki siet majd a gimnázium iránt elismerését kifejezni.

A „BÁCSKA“ tárcája.

Ne hidd...

Ne hidd, hogy a csillagnak nincsen arnya,
Foltja van még a fényes napnak is.
Te sem születél csupán boldogságra
Megtépi lelked még az ág, tövis.

Arany zománca ártatlan lelkednek,
Sárba hull még az élet viharán,
Szivednek hitét, bizalmát elveszed,
Ha elnyelésel rémit a posvány.

Ha nem lesz senkid, ki megóvjon, védjen,
Erős karral ki vigyen utadra:
Jusson eszedbe bús álmatlan éjen,
Szerelmünknek földre hullt csillaga...

Eichardt Károly.

MÁDIKA MENTASSZONY.

Édes szerkesztő ur! Gyászszegélyű levélpapíroson kellene e sorokat írnom, először azért, mert bucsut veszek a hajadon életnek ezer örömetől, másodsor pedig, hogy utóljára írok a szerkesztő urnak mint Mádika, mert ezentul elfoglalja időmet a szerelem, mely boldogító nyughatalanság között váltakozik s nem enged időt a szerkesztő uralmá csevegésnek.

A világűrben minden fűszál s a legkisebb pille is érez, így a papuska egyetlen bogárkájának sincsen megtiltva, hogy egyszer ne szeressen, ez nem vétek ugy-e? Vagy ha az, bűnhődjünk érte, hisz egy édes percért, az életnek egyedüli rózsájáért mennyien küzdenek, akik nem rettennek vissza az ezernyi tövistől, mely utjaikat szegi. Mitől féljek hát én, akinek életgöngyeit a jó papuska és mamuska egyengeti, mert nekik nagyon fájna, ha én valaha egy kicsi kis boldogtalanságot is éreznék. En nem félek, mert én bátor vagyok, szerelmes vagyok, én szeretem a napsugárt, melynek melegtől a bimbó rózsává leszen s egy jó kertész kezében nem oly könnyen hervad az el. Oszkár úgy érzem jó kertész leszek, mert ismeri a világnak minden növényeit, a leg-

exotikusabb virágok között nevelődött, hol nemesebbnél nemesebb virágok nyíltanak, de egy napon a „Boszorkány sziget“ vadon sűrűje közt bolyongva, megtetszett neki az egyszerű „Kankalin“, az igénytelen „Mádika“.

A mamuska ugyanis azt óhajította, hogy barátnőmmel, Arankával menjünk el szedret szedni lekvárnak. Arankát azonban nem találtam otthon s így elhatároztam, hogy elmegyek magam a „Boszorkány szigetre“, hogy a mamukámat mentül több szedrel meglepsem.

Mindenki bátor leánykának ismer, de most az egyszerű nem nyilvánultam annak, sőt nagyon is remegtem, midőn a sziget elhagyott fái között találok magam. Egyszerre azonban egy alakot látok közeledni felém nagy könyvvel a kezében s az ő láttára némileg visszanyertem bátorságomat. Oszkár volt, aki a meséből bujt elő és rögtön megismerkedett velem s nem engedett tovább egyedül bolyongani a veszedelmes helyen.

Éttől az első perctől fogva boldogok voltunk annyira, hogy ő elfelejtett tanulni, én meg kosaramat türesen vittem a mamuska elébe, akit szeder helyett egy völegényre letem meg.

Lehet, hogy a szedernek jobban örült volna, de én bevallottam neki, hogy Oszkárt mert a lekvárnál is jobban szeretem s erre tökéletesen megnyugodott.

Igen édes szerkesztő ur, menyasszony vagyok, még pedig a legszerelmesebbek közül való. Ezen érzelm nagy változást idézett elő bennem, de annyira még sem vittem, hogy ostobaságokat ne kövessek el. Ezek napirandem vannak, szánom-bánom az igaz, de utóljára is mindig újabbak keletkeznek, melyek részben a szerelmemnek, részben pedig a mamuska tanácsainak következményei.

Igy például, a mamuska arra tanított a napokban, hogy egy leánykának nem szabad nagyon elárulnia, ha szerelmes s én mint szófogadó kis leány, ehhez ragaszkodtam, persze megtoldva némi tulzásokkal.

Igy szombaton, tudva, hogy Oszkár délután meglátogat, elhatároztam, hogy Oszkár szívét próbára teszem.

A Muki hazaért, aki a papuska stablyel küldőnce, megbiztam, hogy nekem szombaton délután Goeser V. városi kertészről egy szép nagy csokrot hozzon fel, azon üzenettel, hogy a nagyságos urfi küldi a kisasszonynak. Hadd lássa Oszkár, hogy más udvarlóm is vannak.

Hűségesen meg is jelent Muki a csokorral az általam rendelt időben s midőn én örömet szinelve a csokrot át akartam venni, Oszkár dühösen Mukira rohant, hogy mondja meg, ki a csokor küldője, mert különben agyonüti.

Majd meghaltam félelmemben, hogy Muki önvédelmére el fog árulni, de mégis igen szép karaktert mutatott, dacára, hogy csak 20 krt fizettem neki, nem szólt az a világról se többet, mint

— Nem tudom kérem alásan.

Oszkár azonban nem elégedett meg ezzel, sőt annyira megfélekedett magáról, hogy a szegény Mukit pofon ütötte. Én sirtam és kikiáltottam a Julisnak, hogy a derék Mukinak, aki miattam mártíromságot szenved, gyorsan hidegborgotást hozzon, amit azonban ő a mártírok erőlelkűségével némán elutasított és egy újabb 20 filléres utralóval kiszaladt az ajtón.

Oszkár pedig ott állott és olyan volt, mint Pethes Imre a Mariannában, hogy ő most mindjárt engem is megöl.

Szerencsére azonban ekkor jött be a mama és beleszólt a tragédiába:

— Te Mádi, micsoda csokrot rendeltél te?

Ez még jobban megijesztett, mint Oszkár halálos pillantása.

— Én... én... én... nem...

— De hiszen a városi kertészről most hozták a számlát, hogy te rendelted...

Oszkár ellágyult, mint egy kis bárány és azt mondta, hogy én nagyon eszes, de nagy imponzor is vagyok, hogy már is kezdem. Aztán felcsapta a kalapját. Megijedtem.

— Hova sietel?

Boldogan szavalt:

— Fölkeresem a Mukit — adok neki öt forintot.

Lássa szerkesztő ur, ilyen tékozló uram leszek nekem.

Muki azóta megkapta az öt forintot, én boldog vagyok, az édes szerkesztő urtól pedig bucsut veszek azon fogadással, hogy ezentul sokkal komolyabban fogom viselni magamat, de ha véletlenül valami mégis előfordul, „Poste restante“ tudatni fogom.

Addig maradok a szerkesztő urat folyton zaklató

Mádika.

A vármegyék közigazgatási javadalmazását a legutóbbi állami költségvetés, mint tudva van, tetemesen fölemelte. Az év folyamán e címen fölmerült tényleges kiadások azonban több mint 56,000 frttal túlhaladták a fölemelt budget-előirányzatot is. Az állami számvéviszékhez intézett átiratában azzal indokolja a belügyminiszter e tulkiadást, hogy a vármegyei költségvetések csak az őszi közgyűléseken állapítatván meg, az állami budget összeállításakor még nem volt teljes pontossággal tudható a szükséglet; a vármegyei költségvetések megállapításakor pedig több oly kiadás mutatkozott elodázhatatlannak, amelyek fedezésére az illető vármegyék nem voltak képesek, mert a törvény által előírt pótdónak maximumával már meg voltak terhelve. Az államkincstárból kellett tehát utalványozni a közigazgatás rendes menete érdekében okvetlenül szükséges új állások rendszeresítésére, valamint a halaszthatlan dologi kiadások, nevezetesen építési költségek fedezhetése céljából szükséges összegeket.

A bábaügy rendezése Magyarországon. A belügyminiszteriumban erősen dolgoznak egy igen fontos Magyarországi közegészségügyére messzire kiható törvényjavaslaton. Az eddig teljesen rendezetlen bábaügyet akarják rendezni, még pedig úgy, hogy az ország különböző vidékein első- és másodrangú bábaiskolákat fognak felállítani. A tervezet kidolgozásával a belügyminiszter Steiner József min. tanácsost bizta meg.

A jövő évi ujjoncintézkedésről szóló törvényjavaslat jövő hónapban kerül tárgyalásra a képviselőházban. A tárgyalást az késlelteti, hogy a honvédelmi miniszter eddig nem volt abban a helyzetben, hogy az e törvényjavaslattal kapcsolatban elintézendő jelentéseket benyújtsa. E jelentések az önkéntesek tiszti vizsgáinak eredményére s a hadseregben s a honvédségben a legutóbbi évben előfordult öngyilkosságokra vonatkoznak.

Bácsmegeye az 1809-ik évi inszurrekcióban.

E hó 17-én, vagyis mult vasárnap leplezték le a kismegyeri emlékszóbot, melyet Ottó főherceg védnöksége mellett Győr megye állított az 1809. évi utolsó nemesi inszurrekció emlékeztetére, hogy ezáltal jelölje meg az u. n. győri csatában elesett inszurgensek sírhelyét.

Mivel a francia háborúk korában Bácsmegeye is négy ízben vett részt a nemesi fölkelésekben, nem lesz talán érdektelen tudni, másrészt pedig az ősi emléke iránt is tartozunk azzal, hogy elmondjuk az 1809. évi nemesi inszurrekcióban megegyék mily arányban vett részt és miféle szerepet játszott?

A megyei monográfiában ez a tárgy csak röviden van előadva, mert a vármegye ez évi jegyzőkönyve időközben elpusztult, az iratokból pedig csak annyit tudunk, a mennyi a főnmaradt töredékekből kiböngészhető. Ezért mondja az illető fejezet írója, hogy az 1809. évi bácsmegeyei nemesi fölkelés részleteit nem ismerjük.

Azóta ismereteink e tárgyról is bővültek s elmondhatni, hogy az 1809. évi nemesi fölkelés története kellőleg tisztázva van. Ide vonatkozó újabb adatainkat majd a megyei történelmi társulat legközelebbi közgyűlésén fogjuk bemutatni, most csak röviden jelezzük, mi módon vett részt vármegyéink ez inszurrekcióban.

A fölkelés 1809. tavaszán lett királyilag elrendelve s Bácsmegeye három hadosztályban összesen 521 embert állított ki. Az első hadosztály 191 lovasból, a második 168 gyalogból állott, a harmadik osztályt a tiszai kerület 162 főnyi lovassága képezte.

A vezérek és tisztek a következők voltak: az 1-ső hadosztálynál első kapitány Vojnits Mihály, másodkapitány Szucsits István, főhadnagyk: Mészáros Antal és ifj. Vojnits Mihály, alhadnagyk: Latinovics Bertalan, Piukovics István, zászlótartó Vujevics Albert;

a 2-ik hadosztálynál kapitány: Julinác Péter, főhadnagyk Vojnits János, alhadnagyk: Volarics Imre és Duka Péter;

a 3-ik hadosztálynál kapitány: Manojlovics Lázár, másodkapitány: Radisics István, főhadnagyk: Eremics Vazul és Kondoray György, alhadnagyk: Budvarszky Sándor és Osgyáni István.

A fölkelő sereg 1809. május 9-én Szabadkán gyűlt össze, ahol a dunai kerületi fölkelő nemesség fővezére báró Davidovics tábornok megvizsgálta és föleskette őket. A sereg ezután május 12-én kelt utra és Halason át a jász-kun csapatokkal együttesen Dunaföldváron át a dunántúli részekre vonult s május 30-án már Győr környékén állott a nógrádmegyei osztályokkal együtt az u. n. nógrádi ezredet alkotván meg, melynek fővezére Gornika Ignác ezredes volt.

Csapatunk részt vettek a Győr körüli harcokban június 8-án és 14-én, mely ütközetekben a bácskai csapatokból tizenhét ember részt agyonlövett, részint elfogottat a franciák által, azonkívül 12 lovat és tetemes podgyászt vesztek. A győri csata elveszte után a bácskai csapatok is br. Meskó és gr. Keglevich csapataival Szabadhegy felé hátráltak, visszavonulás közben a tiszai kerület osztálya egy francia lovas csapatot megfutamtott s 52 francia gyalogost elfogott, a többiek pedig a győri csatában a franciák által elfogott tisztek közül 30-at kiszabadítottak és 8 társzerket elfoglaltak.

A csapatok azután folytonos harcok közt Kis-Komáromba vonultak, honnan 100 bácskai lovas más lovasokkal együtt Gornika ezredes alatt Sopron, Szombathely és Kőszeg felé küldetett ki június 26-28. között kémszemplére. Julius 2-án Zala-Apátiba, július 3-án ismét Kis-Komáromba, onnan pedig a nagy-komáromi táborba vonultak, ahol József nádor fővezér bőven megvendégelte csapatainkat, július 16-án pedig az összes ezredet felett szemlét tartott.

A franciákkal július 21-én létrejött fegyverszünet után a bácskai csapatok a Duna mentén Gönyön, továbbá Csákváron, Moóron stb. táboroztak, az október hóban megkötött béke után pedig november 19-én Székesfehérvárra mentek, december 20-án pedig Pesten át Soroksárra, azután december 20-án Vadkert és Halason át (dec. 22.) Bajára vonultak, a honnan a szokásos hálaadó istentisztelet, hadiszemle és zászló átadás után a csapatok rég nélkülözött otthonaikba költöztek vissza.

D. Gy.

Az inség.

Zombor, 1897. okt. 21.

A ki struccmádként homokba nem temeti fejét és keleti megnyugvással be nem várja a jövő esélyeit, be kell vallania, hogy a jövő télen, de különösen jövő tavaszkor inségnek nézünk — legalsóbb néprétegünkél — elébe, melylyel most már számolnunk kell, hogy váratlanul meg ne lepjen és annak idejében, fűhöz-fához kapkodva, fél akciót ne fejszünk ki ellenében.

Bölcs és emberszerető kormányunk és annak valóban humanus szakbeli minisztere, belátták az akció halaszthatlan szükségét és inségkölcson, vetőmag kiosztás, nagyobb közmunkák megindításával törekszik a köznyomort enyhíteni. Fájdalom, nem állanak rendelkezésére annyi anyagi eszközök, hogy e segítkezés áldásos eredménye észrevehetően hozzánk is eljutna; azután sem építendő vasutaink, sem közutaink, de még nagyobb terjedelmű visszabályozási munkálataink sincsenek, hogy az ott nyerendő tömegesebb kereset földmunkásaink sorsát megkönnyítene.

A gazdasági válság az ez évi silány termésből származik; a szalmás veteményeknek silány-ságából származott keresethiányt a tengeri-termés azon okból nem pótolhatja, mivel az szűkebb volt a más évinél, épen a buzatermés silány-sága miatt, a gazdák csakis súlyos feltételek alatt adták ki a tengerit részbeni törésre; a törést legnagyobb részben maguk végezték ugynevezett „mobával”, az az rokonságukkal és a családbeliekkel ingyen végeztették a munkálatokat. Azon alig számba vehető terménykészlet, a mely jelenleg köznépünk alsóbb rétegeinél van, nem hogy az ujat meg nem éri, de elfogy már karácsonyig.

Igaz, nincsen olyan mérvű inségünk, mint 1863-ban az Alföldön, midőn takarmány hiányában a szalmát leszedték háztetőinkről és az akkori abszolút kormány kénytelen volt levest főzteni az éhező népnek, de azért ezen év óta nem volt olyan súlyos helyzet munkásainknak.

Óhajtanám, hogy e szerény sorok ezen aktuális kérdésre terelnek az intező körök figyelmét és a társadalmat is e jelenleg oly fontos és nagy horderejű humanitárius kötelessége teljesítésére figyelmeztessék. Elég jóakarát és áldozatkészség is rejlik társadalmunk vagyonosabb rétegeiben, — hiszen a jó magyar szívet felséges királyunk multkor is elismeré, — hogy sem akkor, mikor nyomor és inség kopogtat ajtókon fukarul jöltevé kezét elzárna.

Nem ötletszerű alamizsna nyujtásról van itten szó, melylyel egy egész nemzetközi koldus sereget kitarunk, hanem céltudatos és folytatódagos szegényügyi akcióról. Nagyobb és behatóbb figyelemmel kell kísérnünk mind a hatóságok, mind a társulatnak szegényeinket, és fel kell ezen éhező tömegeket viskóikban keresni, hogy miként élnek, mi van éléskamrájukban, és anyagi helyzetük micsoda biztosítékot nyujt nekik a télre és addig, míg a természet új adományai az idej nyomort helyre nem ütik.

Hivatalból kell a nyomorban élő családokat már most összeírni és nyilvántartásba venni, hogy annak idején tudjuk, kik a segélyezendők első sorban. Szükséges lenne most már összehordani egy felállítandó inség-magtárba mindenféle élelmi szert, hogy idejében legalább a családok öregei, betegei és munkaképteleneiről gondoskodhassunk. Mindenki tehetsége szerint bocsássa rendelkezésre nélkülözhető filléreit és élelmiszereit, — hisz ha évek előtt az árvegyeieket bőven elláttuk eleltséggel, — honosaink falunkban, megegyékben szintén megérdemlik, hogy — bár szűkebben van most, mint máskor — a mennyire lehetséges álltalunk segítettessenek.

Már közbiztonsági szempontból sem szabad a keresztényi adakozásról megfeledkeznünk, mivel „szükség törvényt ront”, és vannak immár előjelek, hogy a szegénység, ha megélni képes nem

lesz, erőszakkal megszerzi az életre valót; felszabadítjuk őket padlásaink, pincéink- és magtárainkra, ha föle ridegen elzárkózunk és semmit sem adunk. Nem fejezhetem be tehát jobban ezen igénytelen soraimat, mint ha azt írom „Wohl-zuthun und mit zu theilen, Christen das vergesst nicht“, azaz jót tenni és adakozni, kereszténynek el ne felejtsetek.

Ritter Ágost.

Ujdonságok.

Audiencián. Karácson Gyula, vármegyei alispán tegnapelőtt Budapestre utazott, hogy legfelsőbb kihalgatásra jelentkezzék a III. osztályú vaskorona renddel történt kitüntetésének megköszönése végett — Ugyancsak felutazott a fővárosba Trischler X. Ferenc, a ki a Ferenc József-rend lovagkeresztjével történt kitüntetésének megköszönése céljából jelentkezik legfelsőbb kihalgatásra.

Kinevezés. Dr. Vojnits István főispán Baky Elek, zombori kir. törvényszéki aljegyzőt közigazgatási gyakornokká nevezte ki s szolgálatára a központi osztotba.

Kinevezés. A váltás- és közoktatásügyi miniszter Petrus N. János végzett egyetemi bölcsészethallgatót a titeli állami polgári fiúiskolához a XI. fizetési osztály harmadik fokozatába segédtanítónak nevezte ki.

Athelyezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Klucsik István titeli állami polgári fiúiskolai rendes tanítót jelenlegi minőségében a szegedi államilag segélyezett községi II. polgári iskolához helyezte át.

Katonai áthelyezés. Karvázy Pál m. kir. honvédfőhadnagy Szabadkáról a zombori honvédzászlóaljhoz helyeztetett át.

Jóváhagyás. A belügyminiszter a rác-militési földmívelő kaszinó alapszabályait jóváhagyta.

Választás. O-Futtakon községi esküdtté Bukinác Milán leköszönése folytán Vinokity Jován választott meg.

Műkedvelői előadás és hangverseny. A zombori iparos dalárda e hó 31-én, vasárnap a városi színházban műkedvelői előadással egybekötött hangversenyt rendez. A részletes programot a jövő számbunkban közöljük.

Földmívelőiskola Szabadkán. A szabadkai földmívelőiskola építése teljesen befejeztetett, s a földmívelőügyi miniszter kiküldötte, Tormay miniszteri tanácsos jelenlétében átvetetett. Kedden reggel Budapestre utaztak Schmausz Endre főispán, Mamusch Lázár polgármester, Váli Gyula építész-mérnök s Ásványi Lajos a földmívelőiskola igazgatója, hogy a földmiv. miniszterium kiküldöttjével megállapítsák a berendezést s annak mielőbbi beszerzését, valamint a megnyitás napját.

Választás. Apatiban a f. hó 17-én megejtett iskolaszéki ülésen Bacszy Béla községi I-ső aljegyző, lapunk szorgalmas munkatársa, lett iskolagondnokká megválasztva.

Dalestély. A zombori kaszinó-egyleti dalárda fennállásának 25-ik évében 1897. évi október hó 26-án, kedden, a polgári kaszinó-egylet helyiségeiben dalestélyt rendez, melyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja. Műsorozat: 1. Hemes: „A völgyi rózsa”, férfiak. 2. Beliczay Gy.: „Induló”, zongorán négykére előadják Travnyik Béla és Marschal Béla urak. 3. Kovarcz E.: „Suhog a szél...”, férfiak. 4. Nessler V. E.: „Esti dal”, férfiak. 5. Vig monológ, előadja Szalay Frigyes ur. 6. Huber K.: „Nem nézek én...”, férfiak. — Belépőjegyek Sztirlich Zsigmond kereskedésében 50 krjával előre is válthatók. Pártoló tagok a tagsági jegy 3-ik szelvényével ráfizetés nélkül válthatnak jegyet. Kezdeté esti 8 órakor.

Pályázat. Zombor szab. kir. város róm. kath. iskolaszéke részéről három tanyai vegyes osztályú, magyar-bunyevác tannyelvű tanítói állásra 1897. évi november hó 10-ig pályázat hirdettetik. Egy-egy állás javadalmazása évi 400 frt törzsfizetés, havi előleges részletekben; egy szoba és konyhából álló lakás és 500□ ölü konyhakert; ezenfelül az 1893. évi XXVI. t. c. 2. §-a értelmében 50 frtnyi ötdéves korpótlékban részesül, mely korpótlék öt ízben válik esedékessé és 250 frtig emelkedhetik. Eme korpótlék első részlete csak a Zomborban tényleg eltöltött első öt év után fog kiutalványoztatni. Az ismétlődő iskola köteles ellátásáért külön díj nem jár. Pályázhatnak okleveles tanítónok is, oly megjegyzéssel, hogy netáni férjhezmenetelük esetén állásukról minden korpótlás vagy végkielégítés igénye nélkül lemondani tartoznak, illetve állásuk megtrútlnek tekintetik. A kellően felszerelt kérvények — melyekben magyar és bunyevác nyelven való egyenlő jártasság is igazolendő — legkésőbb 1897. évi november hó 10-ig a zombori róm. kath. iskolaszékre címezve ft. Fejér Gyula apát-plébános és iskolaszéki elnök urhoz Zomborba (Bács-Bodrogh megye) küldendők. Az állás elfoglalásának idejéről a megválasztott külön fog értesíttetni és fizetése az elfoglalás napjától fog folyósíttatni.

A kereskedelmi iskola hangversenye. Zombor szab. kir. város felső kereskedelmi iskolájának ifjusága 1897. évi november hó 6-án a Vadászúrt szálló termében az ifjusági önképzőkör javára táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez. Műsor: 1. Hunyadi-induló; előadja az ifjusági zenekar. 2. Humoros felolvasás; tartja Simits Ferenc tanár. 3. Hymnusz az éjhez; előadja az ifjusági énekkar. 4. A magyar nyelv, költemény Ábrányi Emiltől; szavalja Betnár Nándor felső o. t. 5. Népdal-egyveleg; előadja az ifjusági énekkar. 6. Részlet „Kralyevits Márkó” szerb népkénekből, fordította Dömötör Pál; szavalja Zilzer Béla felső o. t. 7. Melodráma; a zongora-, cimbalom- és hegedű-részt előadják: Marschal Béla és Simits Ferenc urak és Alföldy Imre felső o. t.; a szöveget szavalja Pacher Antal alsó o. t. 8. Hallgató és csárdás; előadja az ifjusági zenekar. — Belépő-díj személyenként 1 frt. A hangverseny 8 órakor kezdődik. Felülfizetések — a jótékonycélra való tekintettel — közönséggel fogadtatnak s a hírlapokban nyugtáztatnak.

Herczenberger Sándor nyugdíja. Herczenberger Sándor, jó hírnevű karmester a szabadságharc alatt mint honvéd főkarmester működött. Ezért a szolgálataiért az 1848-49-es honvéd nyugdíjalapból most nyugdíjat kap, hadnagyi rangban, évi 160 frtot.

Irod... italadó-bér... 25-én baja... Szin... színházak... Bajára s... A szintárs... 1-én jön e... Epi... iparosok... iskolában... ebben az... beiratások... tartanak... végig tart... tanulói me... ácsmester... Eski... szombaton... nyal a hely... Csai... borban, a... keny embe... berek bees... hogy csak... igér. Így k... embertől... a fókápitá... ismeretlen... Lefő... atyafi adó... többi közt... bolond... a szabadsá... hogy a sé... következő... nem bolond... Az e... amerikai... jélet fedez... embert az... beszéd veg... a hüvelykuj... logikusan... van támadv... az örültek... más kézmő... esetben pil... kezdetese n... vanatos, ha... merevségéb... séget, mint... Öngy... Kedden Ni... holmi per... akart megvé... hét alatt ez... besültek a... Niuc... kell a hajad... ebben a Atl... a minap elít... nevezett. A... igazságtalan... negyvenedik... Webster szó... májdnem az... mely a lény... A bíró ezut... bert nálunk... nak venni... ha hajadon... annyival ke... hogy a nők... Vallá... előtt temett... nőt, aki a b... Hetvenkiler... nem temett... Kotler Ottó... eltemette a... szédet mon... A fal... szinnü hat... le folyó hó... jában. Két le... igy természe... Bár Sztank... vetélytársát... hanem a fen... orozva eleer... összecsest a... körülbelül... Boros Miklós... gyáva Stank... sikerült elfog... Talál... viselsz oly b... Feleség... Vonat... ban. Az októ... menetrend sz... keznek, illetve... 1. Szan... kor személyv... és esti 8 óra... 2. Szan... kor vegyesv... vonat, esti 8... 3. Goni... vegyesvonat... esti 8 óra 41... 4. Goni... személyvonat... esti 8 óra 25... 5. Baja... személyvonat... 6. Baja... személyvonat... 7. Ujvár... személyvonat... 8. Ujvár... személyvonat...

Irodaátelyezés. A zombori fogyasztási és italadó-bérlőség irodahelyiségét folyó évi október hó 25-én bajai-utca Bunyi-féle házba helyezi át.

Színház. Kunhegyi Miklós, a zombor-bajai színház igazgatója, társulatával a napokban érkezett Bajára s ott a társulat szerdán megkezdte előadásait. A színházról mi hozzánk hír szerint december hó 1-én jön el.

Építő iparosok tanfolyama. Az építő iparosok téli tanfolyama a budapesti m. kir. állami ipariskolában (Budapest, VIII. ker. Népszínház-utca 8. szám) ebben az évben is november hó 3-án nyílik meg. A beiratások már megkezdődtek s október 30-ik napjáig tartanak. A tanfolyam évenként november 3-tól március végéig tart s négy félévre terjed. A tanfolyam végzett tanuló mesterségük szerint kőműves, kőfaragó- vagy ácsmesterek.

Ésküvő. Zsámbokréthy Aladár folyó hó 30-án, szombaton tartja esküvőjét Kovács Hermína kisasszonnyal a helybeli róm. kath. templomban.

Csaló banda. Egy csaló banda működik Zomborban, a melynek — úgy látszik — már több hiszékeny ember esett áldozatul. A banda a hiszékeny emberek becsapására azt a ma már nem új módot használja, hogy csekély pénzért nagy mennyiségű hamis pénzt ígér. Így kicsaltak egy embertől 100 forintot és még négy embertől összesen 1000 forintot. A becsapottak megtették a főkapitányságnál jelentésüket; a banda tagjai részben ismeretlenek. A rendőrség folytatja a vizsgálatot.

Lefoizta őket. Az adókövetés alkalmával egy atyafi adóját kissé fölírófták. Emiatt földühödvé, a többi közt ezeket mondta: „A községi tanácsosok fele bolond.” A szigorú hatóságnak persze ez nem tetszett, a szabadszáj ember kérdőre vonta s azt követelte tőle, hogy a sértő szavakat vonja vissza. Meg is tette a következő nyilatkozattal: „A községi tanácsosok fele nem bolond!”

Az elmebaj ismertető jele. Burton Wendt amerikai orvos azt állítja, hogy ő csalhatatlan ismertető jelét fedezte föl az örültségnek. Szerinte az elmebajos embert azonnal föl lehet ismerni arról, hogy hüvelykujját beszéd vagy gesztikulálás közben hogyan tartja. Akinek a hüvelykujja mozdulatlan marad ilyenkor, az akármilyen logikusan beszél vagy cselekszik is, az agyveleje meg van támadva. Tényleges megfigyelésen alapszik, hogy az örültek írás, rajzolás, köszönés közben, vagy akármilyen más kézmozdulatot tesznek is, hüvelykujjukat a legtöbb esetben pibentetik, de azért az amerikai orvos következtetése mégis tulmerész és egyáltalán nem volna kívánatos, ha az elmeorvosok az ember hüvelykujjának merevségéből állapítanák meg sokkal inkább az örültséget, mint az illető beszédei- és cselekedeteiből.

Öngyilkossági kísérlet. Szabadkáról írják: Kedden Niederholcz Antal bajmoki illetőségű egyén holmi perpatvar miatt szíve tájkára irányított lövéssel akart megválni az élettől. Sebe életveszélyes. Rövid két hét alatt ez már városunkban a harmadik eset. A sebesítettek a kórházban ápolják.

Nincs többé vén leány. Hogy mikortól fogva kell a hajadonnak maradt leányt aggszűznek tekinteni, ebben a Atlanta georgiai városban egy Hulsey nevű bíró a minap elítélte egy urat, a ki egy hölgyet vén leánynak nevezett. A böles bíró ítéletét így okolta meg: Badar és igazságtalan dolog, a leányt azért, mert harmincadik vagy negyvenedik életét már meghaladta, vénnek mondani. Webster szótár a vén szót így magyarázza: Sokáig élt, majdnem az életkor határáig élt, annyi ideig tehát, a mely a lények illető fajára nézve hosszúnak mondható. A bíró ezután így folytatja megokolását: Egészséges embert nálunk rendszeren hatvanötödik életétől fogva mondanak vénnek és semmi ok sincsen arra, hogy a nőre, még ha hajadon maradt is, más számítási módot alkalmazzunk, annyival kevésbbé, mert a statisztika azt mutatja ki, hogy a nők átlagosan tovább élnek, mint a férfiak.

Vallási türelem. Bulkesz községben pár nap előtt temették el özv. Breslauer Rozália izraelita vallású nőt, aki a bulkeszi nép közt töltötte élete legjajva részét. Hetvenkilenc évig élt s mivel az izraelita szertartással nem temették el a mindenki által nagyrabecsült asszonyt, Kotler Ottó ág. ev. lelkész a gyászoló család kérelmére eltemette a halottat. A lelkész megható bucsuztató beszédet mondott.

A falu gyáva legénye. Egy jól megírt népszinmű hatásos végjelenetnek beillő jelenet játszódott le folyó hó 15-én O Morovicán Kovács Elek korcsmájában. Két legény vetélkedett a falu legszebb leányáért, így természetesen egyik fölölleges volt ezen a világon. Bár Stankovits Gyuri is ezen a véleményen volt, azért vetélytársát Boros Miklóst még sem hívta ki párpajra, hanem a fenti napon a korcsmából bazamenet hátulról orozva észre fent kését annak hátába szúrta. Boros összeesett a helyszínen, míg vetélytársa elmenekült. A körülbelül hét centiméter mély seb nem volt halálos s Boros Miklós nem sokára ismét ép egészséges lesz. A gyáva Stankovitsot hosszú hajszá után a csendőrségnek sikerült elfogni és a járásbírósa keze közé szolgáltatni.

Találó felelet. Férfj: Nem értem, hogy miért viselsz oly bő rubaujjakat, hiszen nincs, amivel kitöltöd! Feleség: Hát te kitöltöd a cillinderedet?

Vonatok indulása és érkezése Zomborban. Az október hó 1-től érvényes és most kiadott vasúti menetrend szerint Zomborban a következő időkben érkeznek, illetve indulnak a vonatok:

1. Szabadka felé indulás: Reggeli 6 óra 46 perckor személyvonat, déli 11 óra 54 perckor személyvonat és esti 8 óra 35 perckor vegyesvonat.
2. Szabadka felől érkezés: Reggeli 6 óra 45 perckor vegyesvonat, délutáni 3 óra 34 perckor személyvonat, esti 8 óra 34 perckor személyvonat.
3. Gombos felé indulás: Reggeli 6 óra 55 perckor vegyesvonat, délutáni 3 óra 41 perckor személyvonat, esti 8 óra 41 perckor személyvonat.
4. Gombos felől érkezés: Reggeli 6 óra 39 perckor személyvonat, déli 11 óra 47 perckor személyvonat, esti 8 óra 25 perckor vegyesvonat.
5. Baja felé indulás: Reggeli 7 óra 05 perckor személyvonat, délutáni 4 óra 05 perckor vegyesvonat.
6. Baja felől érkezés: Délutáni 3 óra 24 perckor személyvonat, reggeli 6 óra 25 perckor vegyesvonat.
7. Újvidék felé indulás: Délutáni 3 óra 51 perckor személyvonat, hajnali 2 óra 30 perckor vegyesvonat.
8. Újvidék felől érkezés: Reggeli 6 óra 30 perckor személyvonat, esti 7 óra 13 perckor vegyesvonat.

Közigazgatás.

Trágyakonzerváló szerek alkalmazása.

A jövedelmező gazdálkodásnak első és legfontosabb feltétele a talajnak jó trágyaerőben való tartása, mert csak az a talaj adhat kielégítő és jó termést, amely a növények által szükségelt tápláló anyagokat elegendő mennyiségben tartalmazza. Sajnos, hogy hazánkban e tekintetben a gazdákönzéség legnagyobb része igen sok mulasztást követ még el ezidőszert s azért nem fölölleges, ha a helyes trágyakezelésről egyetmást ez alkalommal is elmondunk, azon reményben, hogy megzivilleik azt azokat, akik átolvassák.

Sokszor hangoztatjuk azt újabb időben, hogy az istállótrágyát veszteségektől megóvándó, különböző anyagokkal kell konzerválni. Ilyen konzerváló anyagként ismeretes a föld, a kaint, a szuperfoszfát-gipsz. Ezek közül mindeneknek megvan a maga előnye, alkalmazásuknál azonban figyelemmel kell lenni a trágyázandó talaj minőségére is.

Ha az istállótrágyát könnyű homoktalajra akarjuk kihordani, melyen a trágya gyorsan bomlik s célunk a humusz mennyiségét lehetőleg fokozni, a kaint alkalmazása lesz legmegfelelőbb a trágya konzerválására annál is inkább, mert az ilyen talajok káliumban rendszert igen szegények s így a konzerváló szer a hiányzó tápanyag pótlására is szolgál.

Nehéz kötött humuszszegény talajokon gyorsan ható trágyára van szükség, de egyúttal a trágyában sok humuszkepző anyagot is kell a talaj kötöttség és hidegségének ellensúlyozására nyújtani. Ez esetben a trágya konzerválására legcélszerűbb lesz szuperfoszfát-gipszt használni, mert ezáltal az ily talajokon rendszerint előforduló foszforsav és mérszegénység is segíthetünk.

Az oly istállótrágyát, melyet kötött, de humuszus, tevékeny talaj trágyázására akarunk felhasználni, földet volna célszerű konzerváló anyaggal felhasználni, mivel azonban a trágyának földdel való rétegzésére és a trágyahalomnak legalább 25 cm. magas földréteggel való befödésére nagymennyiségű földre van szükség s az eljárás sok költséggel jár, mely a trágya kihordását is nagyon megnehezíti, igen sok esetben nem lesz tanácsos a trágyának földdel való konzerválása, hanem ilyen esetekben is célszerűbb lesz a szuperfoszfát-gipsz használata.

A szuperfoszfát-gipszt akár naponként hordjuk ki a trágyát az istállóból a trágyatelepre, akár pedig csak bizonyos időközökben, legcélszerűbb az istállóban az alomra hinteni.

A mennyiséget illetően: 1 drb 500 kgr.-os szarvasmarhára 1 kgr.-ot, 1 drb 500 kgr.-os lóra 750 gr.-ot, 1 drb 100 kgr.-os sertésre 200 gr.-ot, 10 drb 50 kgr.-os juhra 1 kgr.-ot számíthatunk naponta.

A kálisóból a napiszigetlet ugyanaz, mint a szuperfoszfátból, ezt azonban nem tanácsos az istállóban elhinteni, mert az állatok patáit megpubítja, de ha különös okokból mégis az istállóban hintjük el, mindig az almozás előtt kell azt elszórni, hogy az állatok patáival érintkezésbe ne jöhessen.

A szuperfoszfát-gipsznek kainttal való együttes használata trágyakonzerválásra szintén igen jól bevált s az így kezelt trágya különösen szelíd vályogos talajokra igen jó hatással van.

Kísértünk meg ilyen módon konzerválni a trágyatelepet s a termés eredmények már egy-két év multával megmutatják az eljárás helyességét.

A mezei pockok és egerek, valamint az ellenük való védekezés.

I. Az egérgyűlés.

Az egér szaporodási viszonyait ismerő gazda jól tudja, hogy az egérgyűlés hogyan keletkezik, mindazonáltal a kisebb gazdák között még most is igen el van terjedve az a hit, hogy az egér idegenből szokott bevándorolni; és vannak, kivált az alsó néposztályánál olyanok is, kik az egérgyűlésben az Istenről mért büntetést látva, egéresében hisznek, vagy legalább azt vallják, hogy az egér magából a földből lesz. Hogy ezek a vélemények mennyit érnek, az könnyen kideríthető az egér szaporodási viszonyaiból.

Az egér miután szabadban él, egész esztendőn át szüntelenül ki van téve ellenségeinek és az időjárás viszontagságainak. Ha fejlődése folyamán csak olyan arányban szaporodnék, mint házi állataink, akkor e fajok okvetlenül ki kellene pusztulna. Amde a természet az által segített rajta, hogy rendkívül kedvező szaporodási tulajdonsággal áldotta meg.

Az egér rögtön hozzá fog a szaporodásához, mielőtt a talaj annyira megmelegszik, hogy a vegetáció megindul. Ha a talaj egy keveset felszikkadt s a növényzet már hajtani kezd, az egér Magyarországon, kivált délibb vármegyékben sokszor már április elején vígan futkos és játszadozik az áttelelt herékben és vetésekben. Fészkeiben pedig már ugyanakkor fiataljaira is lehet ráakadni; április közepétől azután a szaporodás rendes.

Egy-egy anyagér tavasszal egyszerre 7—10 fiat vet, nyár derekán e szám átlag majdnem mindig 10-en felül van. Brassó vármegyében, Földvár községben július első napjaiban végrehajtott szántásnál egy-egy kifordított egérfészkekből 15—16 darab kis egeret szedtünk össze. S ez a fejlődés júliusban és augusztusban, mikor az egerek nemcsak megtámadott növények szárából (here, fű, gabonaszár) élnek, hanem a megérett gabonaszemekből bőven és jól táplálkozhatnak, még kedvezőbb, még szaporább. E nagy szaporodási számhoz hozzájárul az is, hogy a megnőtt anyagér az utolsó ellés után 5 héttel később ismét fiat hoz; a fiatal egér pedig maga nyolc hetes korában már szintén ivarérett.

A szaporaságra lényeges befolyással van azután az egyes ivarok számbeli különbsége is. Him egér mindig kisebb számban van, mint a nőstények és pedig olyan arányban, hogy átlag 10 egér közül hét majdnem mindig nőstény és csak három darab him. S e számbeli eltérés nemcsak tavasszal van, hanem megmarad a fejlődés egész időszakán át, vagyis már az újonnan vetett fiaknál is érvényesül.

Ezek alapján mondható, hogy egy egérgyűlés után az utódok száma még a folyó évben, Magyarországon október közepéig, hosszú és meleg őszi idején novemberig is, 200—250 darabra felszaporodhatik.

Mondjuk, hogy az első (a) pár, mely megelőző évről való, tehát már áttelelt, április 15-én első ivadékat (b-t) 7 darabot és öt héttel később május 22-én második ivadékat (c-t) és pedig szintén csak 7 darabot ad s azután maga elpusztul. Az ilyen áttelelt egér, kivált ha megelőző évi július—augusztus haváról való és jól kifejlődött és nem őszi gyöngye példány, vezethet rendszerint harmadszor is, de ezen áttekintésnél ezt ivadékat ne vegyük figyelembe.

Lássuk most a b és c-vel jelölt nemzedék további fejlődését. Az előbb említett számbeli ivar-különbségnél fogva mondjuk, hogy mindkét esetben az egérfiak közül 5 nőstény és 2 him volt. A b ivadék, mint mondtuk, két hónap múlva (tehát június 15-én) teljesen érett a további szaporodáshoz, párzik és négy hét múlva (július 15-én) ellik és minthogy az első ellésnél a fiak száma rendszeren csekély, azért mondjuk, hogy ez a (d) nemzedék csak 4 darabból áll; öt hét múlva (augusztus 22-én) ismét ellik (e ivadék), akkor már többet, vegyük fel, hogy 5-öt; további öt hét múlva szeptember 29-én mondjuk, hogy 6-ot hoz (f ivadék). Mint előbb említettük, ha az őszi hosszú, akkor várható még egy ellés, de az ritkán marad életben, mert a tél az ilyen gyenge egereket rendszeren tönkre teszi.

E szerint tehát az április 15-iki ivadék minden egyes nősténye a folyó évben 15 fiat hoz; ámde az akkori ellésnél 5 nőstényt vettünk fel, ami annyit jelent, hogy ez a nemzedék egy évben összesen $5 \times 15 = 75$ -re szaporodott.

Lássuk a c ivadékat, amely május 22-éről származik. Ez az előbbihez hasonló időközben július 22-én párzik és augusztus 22-én hozza a maga első nemzedékét (g-t), mely szintén csak 4 darabból áll; öt hét múlva (szeptember 29-én) ellik újból s a fiak száma (h ivadék) 5 drb. Ezen nemzedéknél egy-egy nőstényre tehát ebben az évben csak 9 egérfi jut és ezt is 5-ször véve, a c nemzedék utódainak száma 45 lesz.

A július 15-iki nemzedék (d), (tehát az áttelelt egerek unokái) szintén szaporodik (szeptember 15-én párzik és négy hét múlva október 15-én ellik) és pedig ha felveszszük, hogy a 4 egér közül három nőstény volt, akkor utódainak a száma (jelöljük valamennyit együttesen i-vel: $3 \times 4 = 12$ lesz.

E számítás szerint tehát egy pár után mennyi egér él? Az első pár (a) — mint mondtuk — elpusztult; életben van tehát őszig:

1.	b)	ivadék	. . .	7 drb.
2.	c)	"	. . .	7 "
3.	b) utódai	d) e) f)	"	összesen . 75 "
4.	c)	"	g) h)	" . . . 45 "
5.	d)	"	i)	" . . . 12 "

vagyis összesen 146 egér.

Ez a számítás pedig nem túlzott, mert a gyakori valóságban megfelelő felvehetünk volna, hogy a szaporodás már április elején kezdődik s az egyes elléseknek, kivált a nyáriaknál az ivadék számát 13—15 darabbal számíthatjuk volna és akkor a kimutatott szám bizvást megkétszereződik.*)

Ez volna az egy év fejlődése. Tudjuk azonban, hogy e számból valóságban nem marad meg mind életben: hiszen az egér ellenségei és a téli időjárás számukat jelentékenyen apasztják. Hozzájárul a tavasz sokszor zimankós időjárása, valamint annak fagyai is. Az első két nemzedék (május elejéig), mely alapja a további fejlődésnek, akkor tájban igen fejletlen (legtöbbje alig bír a maga erejéből megélni, metelen), azt a fagy és hideg csakhamar megöli; velük együtt természetesen oknál fogva elhullik az anyjuk s a további szaporodáshoz csak néhány állat marad. Így tehát öt-hat éven át a szám ingadozik és pedig annyival inkább, minél több az ellenség és minél kedvezőtlenebb a tél. Kedvező tél után azonban, ha felveszszük, hogy holdanként a 146 egérből csak körülbelül egy harmada marad meg életben, azaz csak 50 nőstény s ha felveszszük továbbá, hogy ezek egyenként az évfolyamán csak 100—100-ra szaporodnak, akkor nincs benne semmi csodaszert, ha ősszel az egy hold földön 5000-nél is több egér lesz. Tavasszal alig látunk egeret, aratások már több van, ellenben ősszel már szinte mozog minden rög, annyi az egér.**)

Ime! Ebben rejlik az egér csodálatosnak látszó szaporodása, amely azonban — mint láttuk — alapjában véve igen természetes.

(Folyt. köv.)

*) Ableitner K. (Anleitung zur Verhinderung der Mäuseplage. Bremen, 1892.) az egerek így szaporodó számát évente 400-ra (p. 8.) sőt 500-ra veszi (p. 44.).

**) A kapuvári uradalomban (Sopron vm.) folyó évben augusztus hó végéig 32 kát. holdon kétszeri szántás alkalmával 44,000 pockot vertek agyon.

Felolós szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köcs-és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Javitott ekéimet,

melyekre ez év folyamán szabadalmat is nyertem, kitünő előnyeiknél fogva van szerencsém a t. gazdákönzéség figyelmébe ajánlani. — Az ekefej öntött acél és egy levehető póttalppal van ellátva. A kormánylemez rövid használat után kicsillódik és csavarvonal szerű alkatánál fogva még a legnedvesebb hantot sem veszi fel.

Megrendelések és javítások jutányos áron, gyorsan és pontosan teljesíttetnek,

Pfeiffer Jánosnál Bajmokon.

Sírkoszorúk.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlani a Kossuth-utca, Milassevits-féle házban levő

művirágkereskedésemet,

melyben a legszebb kivitelű sírkoszorúk kaphatók a közeledő halotti ünnepek alkalmára, a legjutányosabb árak mellett.

A nagyérdemű közönség becses megrendeléseit kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

Matussek Béla,

3-2

művirágkészítő.

2137. kig. 1897.

Árverési hirdetmény.

Alulirt O-Morovica község előljárói által közhírré tétetik, hogy a község határában mintegy 10,000 katasztrális hold területen a vadászati jog 1898. évi január 1-től hat egymásután következő évekre **folyó évi november hó 17-én d. e. 10 órakor** a község-házánál 80 frt kikiáltási árban árverés útján a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe adatik.

Az árverési feltételek a község jegyzői irodájában a hivatalos órák alatt mindennap megtekinthetők.

O-Morovicán, 1897. október 2-án.

Kunszabó Antal,
jegyző.

Csákváry Lajos,
bíró.

Eladó ház.

Zomborban, Radisics-utca 104. szám alatt levő Csuplics-féle ház, mely korcsmahelyiségnek kiválóan alkalmas, — **szabad kézből eladó.**

Tudakozódhatni **Kohn Imre** sórnagykereskedőnél helyben.

7745. szám. kig. 1897.

Pályázati hirdetmény.

O-Palánka községében elhalálozás folytán a jegyzői állás megüresedvén, pályázni óhajtok felhívom, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeket hozzám **folyó évi november hó 15-ig** annál is inkább terjesszék be, mert a később érkezett kérvények figyelembe vételét nem fogom.

A jegyző évi javadalmazása:

Készpénz fizetés 650 frt, szérűskert megváltása 50 frt, kétnegyed telek föld és az ezután kivett 2 hold 1558 ööl legelőiletmény haszonélvezete, szabad lakás, valamint 6 ööl, illetve 11:36 köbméter kemény tűzifa, vagy 48 frt egyenérték. A szabad lakás után az adót, nemkülönben az illetékegyenértéket a község, a földadót pedig a jegyző köteles fizetni.

Német-Palánkán, 1897. évi október hó 10-én.

Hipp Dezső,
főszolgabíró.

2-1

1976. sz. kig. 1897.

Pályázati hirdetmény.

Pacsér községében leköszönés folytán üresedésbe jött gyalogrendőri állásra ezennel pályázat nyitattik.

Folyamodó köteles kimutatni:

1. hogy magyar honpolgár,
2. védkötelezettségének megfelelt, 60 évet be nem töltötte,
3. írni, olvasni tud,
4. kifogástalan előéletű.

Előnyben részesülnek kiszolgált csendőrök és altisztek.

Evi fizetés 300 frt havi utólagos részletekben, felszerelést az előjáróság, ellenben a ruházatot sajátjából tartozik fedezni.

Felszerelt kérvények **f. évi október hó 25-ig** alulírott előjárósághoz nyújtandók be.

Kelt Pacséron, 1897. évi október hó 10-én.

Bogyó Ödön,
jegyző.

Tokai Lajos,
bíró.

Eladó ház.

Zomborban, bajai-utca 11. szám alatt, mely áll: 7 szoba, 1 előszoba, 1 üveggel esukott folyosó, 1 konyha, 1 mosó-szoba, faszín, magtár, nagy pince elköltözés miatt szabad kézből eladó, vagy május 1-jétől az egész ház **bérbe adó.** Irodának vagy üzletnek kiválóan alkalmas; bővebbet ugyanott

özv. Gerentsér Károlyné
háztulajdonosnőnél.

3-3

PROSZNITZ MIHÁLY FIAI

zombori jóhírű rőfös- és divatáru üzletének főnökei

az őszi bevásárlási utról hazaérkezvén, a tömeges új árunak helyet szerzendő, a visszamaradt árut

tetemesen leszállított olcsó áron eladjuk,

miért is ez alkalomra a nagyérdemű bevásárló közönség figyelmét felhívni van szerencsénk.

Prosznitz Mihály fiai,
ZOMBOR, Kossuth-utca.

2-2

9401. szám.
kig. 1897.

Pályázat.

Az újvidéki járáshoz tartozó Kiszács községben lemondás folytán üresedésbe jött és 360 frt havi előleges részletben fizetendő évi fizetéssel javadalmazott irnoki állásra pályázatot nyitok.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket az újvidéki járás szolgabírói hivatalához **folyó évi október hó 30-ának délutáni 5 órájáig** nyujtsák be, később benyújtott pályázatok figyelembe vételét nem fogom; a választás határideje folyó évi november hó 4-ének délelőttjére tűzött ki.

Újvidék, 1897. évi október hó 17-én.

Mezey Imre,
szolgabíró.

3-1

Pályázat.

A katymári külterületi dalmát magyar tannyelvű tanítói állásra pályázat nyitattik. Az állás évi javalmazása 400 frt évi fizetés és természetbeni lakás. Kötelessége a mindennapi és ismételő tanköteleseket tanítani. Csak férfi-tanítók pályázhatnak, a kik kérvényüket **f. évi november 14-ig** ft. Tormágy Gábor esperes-plébánoshoz Katymárra (Bácsmegeye) küldjék. Állását a megválasztott azonnal köteles elfoglalni.

Katymár, 1897. október 10.

Az iskolaszék.

3-2

2556. sz.
1897.

Pályázati hirdetmény.

Bajsa község előljárósága részéről közhírré tétetik, miszerint lemondás folytán egy gyalogrendőri állás jött üresedésbe, mely választás útján lesz betöltve.

Felhívom pályázni szándékozókat, miszerint sajátkezűleg írt kérvényüket **folyó 1897. évi november hó 10-ig** nyujtsák be, mivel később érkező kérvények figyelembe vételét nem fogom.

A folyamodók igazolni tartoznak, hogy:

- a) magyar honpolgárok,
- b) védkötelezettségüknek megfelelték, 24-ik életévüket betöltötték s a 60-ikat pedig el nem érték,
- c) feddhetlen erkölcsűek s teljesen rovatlan előéletűek,
- d) írni, olvasni tudnak és a községben divó magyar nyelven kívül legalább még a szerb nyelvet birják,
- e) teljesen egészségesek.

Kiszolgált katonának, volt csend- és rendőrök előnyben részesítetnek, azonban azok, kik a felelős községi őrségben szolgáltak, azoknak kérvényük tekintetbe vételét nem fogom.

A rendőri állás évi 300 frt javadalmazással van összekötve, mely utólagos havi részletben lesz kifizetendő.

Az illető megválasztott köteles az előirt egyenruházatot saját költségén beszerezni.

A választás napja később fog kitűzteni.

Kelt Bajsán, 1897. évi október hó 12-én.

Szilvássy János,
jegyző.

Klémán Mátyás,
bíró.

Az előkelő világ arczépitője a

Királynő arczéme,

mely hatásánál fogva föltűnül minden eddig ismert arczépitő szereket.

Ártalmas alkatrészekről ment, nem tartalmaz zsíros anyagot, a bőr által teljesen felszívatik. Rövid használat után eltávolít az arcról minden börtisztatlanságot, u. m.: szeplőt, májfoltot, pöröcskét, mitesszert stb., a bőrt fénytelen simává és hófehérre teszi, nappali használata megóvja az arcbort a szél és hideg káros hatásától. Igen alkalmas színházak és estélyekre, mivel a hölgyor általa jobban tapad és az arcon állandóan megmarad.

EGY TÉGELY 70 KR.

Királynő crème szappan,

melynek alkatrészei a Királynő arczéme-el szoros összefüggésben vannak, a bőrnek simaságot, üdéséget kölcsönöz. Kiváló jó illatánál fogva legelső toilette szappan. **Egy darab 50 kr.**

„Mivel hasonló névvel teljesen értéktelen és ártalmas utánzatok vannak, minden tégely védjegyemmel van lezárva.” Egyedül kapható:

TEMESVÁRY JÓZSEF

Angyal-gyógyszertárában ZOMBORBAN.

52-42 Postai megrendelések gyorsan eszközöltetnek.

Hirdetmény.

Van szerencsém Zombor város és vidéke nagyérdemű hölgyközönségének becses tudomására hozni, miszerint a bajai-ut 3. szám alatt Radoszavlyevits Tivadar-féle házban a mai divatnak teljesen megfelelő

női ruha divattermet

rendezek be és azt **folyó évi október hó 10-én** megnyitom.

Elvállalok mindennemű **francia és angol munkákat**, nemkülönben **kabát, köpeny és gallérok** elkészítését a legdiszesebb kivitelben és a legjutányosabb árak mellett.

Mintán a divat tanulmányozása végett beutaztam Budapest, Bécs, Berlin, München és Lipcse fővárosokat, hol több éven át működtem, ennél fogva azon helyzetben vagyok, hogy a mai izlésnek teljesen megfelelhetek.

A n. é. hölgyközönség becses pártfogását kérve, maradtam

kiváló tisztelettel

Draxler Lajos,
női szabó.

3-3

Zombor. Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvnyomdájából.

XX. év

Egész év
Fél év
Negyed
A lap
illető
szerkesztés
a laptul

Egyes sz

A vil

(szf.)

érdeklő moz
dig örömmel
nyitunk tá
Mert szeret
előre; a s
nánk s h
a szegénye
annyira meg
oly közl
zós ügyét,
hát mi is v
alkalmat ad

Sok,

nagyon sok
sok más vá
annyira a
erő hiányos
bárhogyan
multban, a
leghelyesebb
idők mulasz
és jóakaratt

A legut
került az ill
A zombor-ap
világításának
s már eleve
hogy a kés
megoldani.
fontos ügyb

A zomb
megvalósulá
tották a köz
a zombori va
a bajai-utcán
köruton, a l
keresztül ve
a helyi forg
mély- és tel

A bizo
utirányt. A
vételezték,
uton kereszt
adtak be a
mentét kipa
vasut keresz

A